

Byggnadsminnesförklaring av Örresta gård (Stamhemmanet nr 1) i Flens tätort och kommun, Södermanlands län

Fråga om byggnadsminnesförklaring av Örresta gård (Stamhemmanet nr 1) i Flen väcktes av Er den 14 november 1983.

Byggnadsnämnden i Flen har beretts tillfälle yttra sig i ärendet och vid sammanträde den 21 mars 1984 tillstyrkt en byggnadsminnesförklaring och därvid påpekat att hela den till Stamhemmanet nr 1 hörande parken bör ingå i byggnadsminnet. Detta strider mot gällande plan men då denna är föråldrad får det förutsättas att byggnadsminnet och till detta knutna bestämmelser beaktas vid omarbetning av planen.

Ni har samtyckt till en avgränsning omfattande hela Stamhemmanet nr 1 och likaledes godkänt föreslagna skyddsföreskrifter.

Byggnaderna på Stamhemmanet nr 1 utgörs av en huvudbyggnad och en liten flygelbyggnad, båda bostadshus. Huvudbyggnaden i en och en halv våning under lertegeltäckt sadeltak är uppförd i timmer och putsad i ljus gråvit spritputs med slätputsade detaljer. Huset vilar på delvis kraftiga källarmurar och grundplanen i bottenvåningen är ursprungligen av sexdelad typ men byggnaden har förlängts genom låga pocher vid gavlarna. På båda långsidorna bryts takfallet av en frontespis. Mot framsidan har port och frontespis byggts för med en inglasad veranda och ovanpå denna en öppen balkong med lövsågningsdekor.

Takfoten är öppen med profilerade raftor eller oxar och skjuter ut långt utanför vägglivet.

Flygeln utgörs av en påbyggd, timrad enkelstuga, likaledes under lertegeltäckt sadeltak och med samma slags puts som huvudbyggnaden.

Båda byggnaderna är i gott skick, trots att flygeln ej varit bebodd på flera decennier.

Byggnaderna omges av en trädgård av parkkaraktär, över en hektar stor, innehållande såväl äldre nytto- som prydnadsväxter. Delar av gångsystemet m m har av underhållsskäl lagts igen men den arkitektoniskt medvetna gestaltningen av parken är alltjämt framträdande.

1985-08-23

11.392-2134-83

Orresta gård ligger inne i centrala Flen, endast ett femtio-tal meter från Södra Kungsgatan. Det var framför allt på denna gårds ägor som stationssamhället växte fram sedan järnvägen byggts genom området. Trots att gården omges av senare tiders bebyggelse har den på ett märkligt sätt bibehållit sin ursprungliga karaktär. Även gårdens närmaste omgivningar vittnar än om ett äldre skede i bygdens historia. Mitt inne i en modern tätort återfinns således än idag den välbevarade kärnan i det gamla agrara kulturlandskapet. De senaste åren har de äldre centrala delarna i Flen genomgått stora förändringar. Bevarandet av Orresta gård ger i gengäld Flen en unik möjlighet att visa både ortens äldre historia och viktiga drag i tätortens framväxt.

Orresta gård får anses vara en god representant för en byggnads-kategori som för övrigt i stor utsträckning byggts om, för-svunnit eller kommit i skymundan vid jämförelse med de många slotten och herresätena. Det är de större självägande och burgna bondgårdarna med bebyggelse-traditioner från förhistorisk tid eller tidig medeltid. Orresta utgör idag ett gott exempel på detta slags gård med en karaktäristisk och välbevarad sekel-skiftesutformning. Den vittnar väl om egenarten hos gången tids byggnadsskick och bebyggelse-tradition och är med hänsyn därtill synnerligen märklig.

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 1 § lagen den 9 december 1960 (nr 690, ändrad och omtryckt 1976, nr 440) om byggnads-minnen Orresta gård å fastigheten Stamhemmanet nr 1 i Flens socken, tätort och kommun som byggnadsminne.

Länsstyrelsen meddelar enligt 2 § samma lag följande skydds-föreskrifter:

1. Byggnaderna får inte rivas, flyttas eller till sitt yttre byggas om eller på annat sätt förändras.
2. I byggnadernas inre får inte göras ingrepp i stomme eller ändring av rumsindelning.
3. Byggnaderna skall underhållas så att de inte förfaller. Vård- och underhållsarbeten skall utföras på ett sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar.
4. Fastigheten skall hållas i sådant skick, att byggnadernas utseende och karaktär inte förvanskas. Vid förändringar av trädgården skall samråd ske med länsstyrelsen.

Länsstyrelsen lämnar råd och anvisningar ifråga om underhållet av byggnaderna och värden av det kringliggande området.

Postadress

Telefon

Telex

Postgiro

Fack

0155 - 801 00

64219

3 51 74

611 86 NYKÖPING

1985-08-23

11.392-2134-83

Om ändring av byggnadsminnet i strid mot meddelade skydds-föreskrifter finnes nödvändig för att byggnaderna skall vara till nytta eller om sådan ändring eljest kan anses påkallad av särskilda skäl, får länsstyrelsen enligt 3 § lagen om byggnadsminnen meddela tillstånd härtill.

Länsstyrelsen erinrar om bestämmelserna i 53 § byggnadsstadgan att tomt skall hållas i vårdat skick och 50 § samma stadga att byggnad skall underhållas så, att hållfastheten inte äventyras samt brandfara, sanitär olägenhet eller vanprydnad inte uppkommer.

Enligt 14 § lagen om byggnadsminnen gäller detta beslut omedelbart även om det överklagas.

Besvär till kammarrätten i Stockholm (se bilaga).

Beslut i detta ärende har fattats av länsstyrelsens styrelse. Därvid har närvarit landshövding Bengt Gustavsson, ordförande, samt ledamöterna Bengt Danling, Jan-Erik Andersson, Karl-Axel Lundberg, Ingrid Ludvigsson, Arne Johansson, Marita Bengtsson, Sven Zetterström, Gunnar Andersson, Erik Arvidson, Bengt Lundin, Bror Svensson, Karl Vilhelm Blomquist, Per Westerberg och Sture Lindqvist.

I handläggningen har deltagit länsråd Jan-Åke Björklund och länsantikvarie Lena Bergils, föredragande.

Bengt Gustavsson

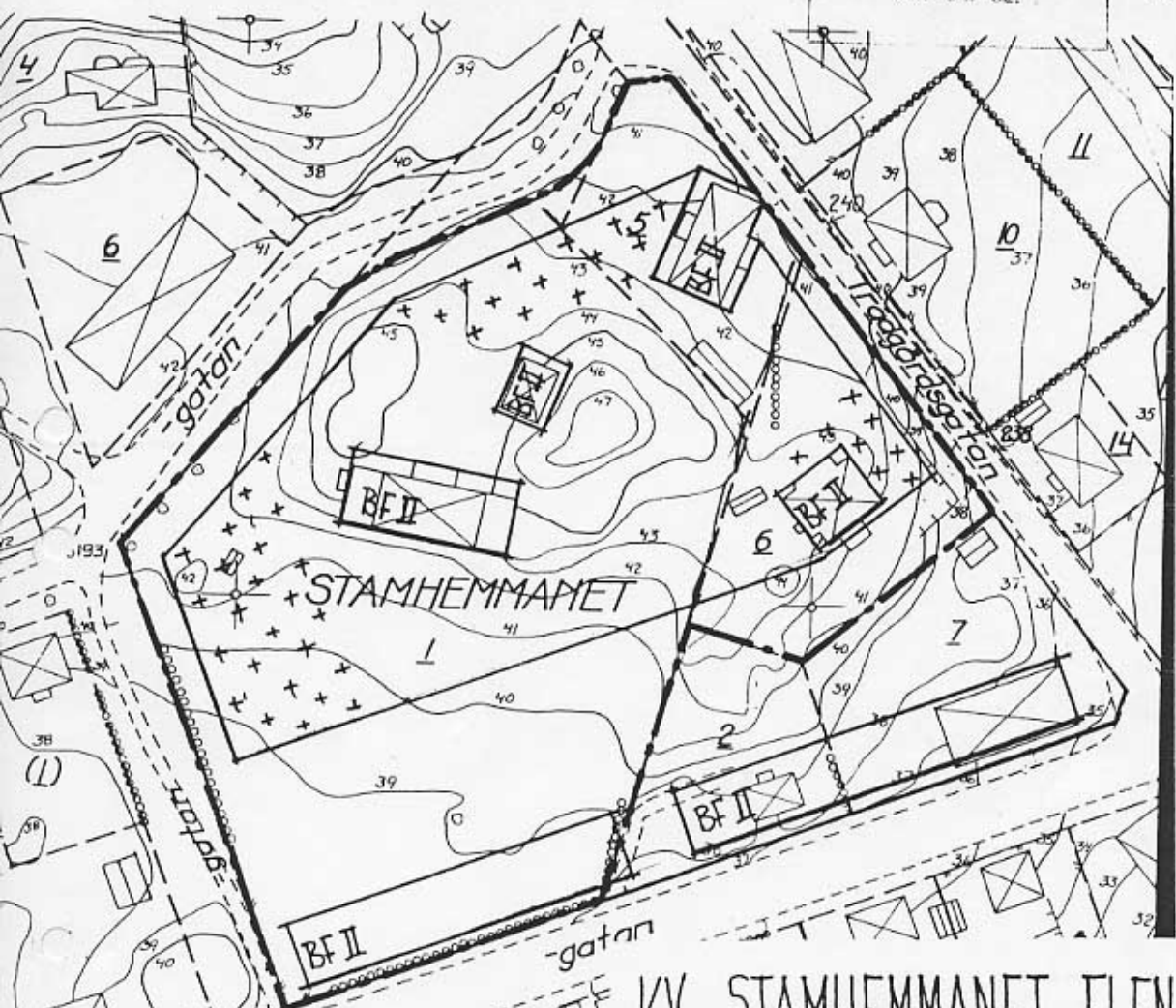

Lena Bergils

Bilaga
Kartkopia

Kopia till
Riksantikvarieämbetet, Kb + karta
Södermanlands museum + karta
Flens kommun + karta
Byggnadsnämnden i Flens kommun + karta
Planenheten
Kulturminnesvårdsenheten 2 ex + kopia av karta
Akten

aj/

Bestyrkt

KV. STAMHEMMANET, FLEN

— · — · — · FÖRSLAG TILL AV-
GRÄNSNING AV OMRÅDE
FÖR BYGGNADSMINNE

REDOVISNING AV GÄLLANDE
STADSPLANEGRÄNSER FRÅN STADS-
PLAN FASTSTÄLLD AV KUNGL.

MAJ:T 1950-02-03

